

FOR NASJONAL FRIHET OG SOSIAL RETTFERDIGHET

Fangevokteren fikk nervøst sammenbrudd da han skulle møte major Gran i retten — 91.000 kg. mat på Ilebu, mens fangene sultet

8. Mai kommer ut i Kristiansund N - Postadresse bok: 41. - Kontor vedre Enggate 20 LL. - Abonnementspris kr. 16,- pr. år, løssalgspri 40 øre. - Annonsepris kr. 0.32 pr. m/m. - Fåes i kioskene hver lørdag

Nr. 17. Fredag 9. mai 1952. 6. årg.

Utkastet til den nye jordlov er oppsiktsvekkende og forferdende

Med et pennestrøk kan skogbruket sosialiseres
Og forslaget til direkte ligning av skogbruket vil føre til formueskonfiskasjon

Hva foregår i A.L Møretrål?

Det som skjer innen den omskolerte krets skal være en hemmelighet for offentligheten

Den avgjørende oppmarsj mot den kommunistiske samfunnsordning er begynt for alvor

overskriften på den første artikkel om jordlovrevisjonen lød: «Det nye jordlovskastet er alvorlig og avgjørende slag mot bøndernes økonomiske og politiske frihet».

Forhåpentlig har disse tre artikler vist at det er dekning for denne påstand. Det er klart at enhver «ubehagelig» politisk opposisjon blant bønderne kan bringes til taushet når motstanderne har skaffet seg et så fryktelig våpen som denne nye jordloven.

I en artikkel i Buskeruds Blad sier stortingsmann Holm at dette jordlovskastet er oppsiktsvekkende og forferdende. Og i et foredragsmøte i Skogbruksforeningen av 1950 sa Sønnik Andersen at jordlovskomiteen burde ha gitt den menneskelige intelligens en sjanse. Denne uttalelse fra byråsjefen bekrefter det vi har sagt at dette komiteearbeidet også er meget slett, bortsett fra hva man ellers mener om lovforslaget.

Skal man imidlertid få den fulle klarhet over hva bondesamfunnet og det øvrige folk virkelig står overfor, bør man se dette jordlovskastet i sammenheng med andre lover som enten er vedtatt eller står foran vedtakelse. De er bl. a. følgende:

1. Den nye jaktlov skal tvinge igjennom sams jaktområder slik at alle borgere blir delaktige i jaktretten. Grunneierens enerett blir bare en illusjon.
2. Det er nedsatt en såkalt skogkommisjon med Sønnik Andersen som formann. Ifølge byråsjefens uttalelse vil det bli fremsatt forslag til lov som skal tvinge igjennom samdrift av skog. Det vil si at

skal stormes ved hjelp av de her nevnte lover. Alle våre bestemte politikere var for ca. 20 år siden kommunister og talte og skrev for proletariatets diktatur. Nå er de imidlertid kommet så langt at de slipper en voldelig revolusjon. Alt ordnes med stemmesedlen og en urettferdig valgordning.

I 1945 la alle de borgerlige partier seg under «fellesteppet» og har siden ligget der og tuklet, —

HANS EVJU

på vei til et møte i Jordlovkomiteen. Det er synd å si at han lot den

I Kristiansund har en fått et nytt eksempel på følgene av Arbeiderpartiets eneste stabile linje: å la politiske omsyn overskygge de saklige når det gjelder besettelse av ansvarfulle stillinger. I sin tid tok en av arbeiderpartiets bystyremedlemmer i Kristiansund opp forslaget om å opprette et trålerselskap med både kommunale og private andelselere. — Forutsetningen var her at mannskapet skulle skyte inn sine andeler for at den stimulans som lå i å være mediere skulle komme tiltaket til gode. Eksperimentet gikk videre, idet planen var å bemanne trålerne med folk som var uten erfaring fra yrket tidligere, med andre ord, en omskoling av såkalte gjenreisningsarbeidere.

Planen var sterkt forankret i byens klippfisktradisjoner, og da byens trålerflåte sto overfor konkurranse fra bl. a. Alesund, var det ikke vanskelig å vinne gehør da forslaget ble fremmet i bystyret. Også byens klippfiskeeksportører viste saken sin støtte. 2 trålerfartøy ble kontrahert ved et tysk skipsverft, moderne fartøy som representerte summen av norsk erfaring på dette spesielle område av flakerinæringen. Selskapet ble konstituert under navnet A-L Møretrål og blant andelstakerne var også mannskapene som hver skjøt inn kr. 6000,00. Da fartøyene ble overlevert fra verkstedet var det ikke måte på lovord om innkjøpet, som ble betegnet som meget gunstig. Selv følgende betraktet man nyanskaffelsene som et avgjørende kort for å holde byens klippfiskehegemoni intakt overfor konkurranse utenfra.

Hvert fartøy ble bemannet med 32 mann, som altså sto som medeiere. Det var et millionforetagende som var startet midt oppe i byens vanskelige overgangstid fra gjenreisningsliv

til normalt arbeidsliv. For dette store og dristige eksperiment ble ideens opphavsmann, arbeiderpartiets varaordfører Alf Jordal ansatt som forretningsmessig leder. En mann med sunt omdømme, men uten noen erfaring — hverken på fisket eller for retningslivets område. Bortsett fra sin yrkesutdannelse som elektriker og sin politiske karriere, hadde han ingen av de spesielle forutsetninger som skulle utpeke ham til leder av et kjempeprosjekt med utvidelse av byens viktigste næringsgren for øyet. Fartøyene har i løpet av ett år gjort mange turer på feltet, — både oppunder Bjørnøya og Grønland, — men selskapets status i dag er et kapittel som helst forbigås i taushet.

Da den ene av trålerbåtene, «Møretrål 2» for en tid siden kom hjem fra fangstfeltet, besluttet plutselig 10 — 11 mann å gå fra borde. Det ble henvist til uoverensstemmelse med kapteinen, — men nærmere begrunnelse er ikke kommet almenheten til kunnskap, og avisene i Kristiansund, hvis representanter ganske sik-

kert ennå minnes i takknemlighet den strålende tur A-L Møretrål kostet på dem til Kiel under stabelavløpet, har fortiet hele affæren. Det var med andre ord en tredjedel av besetningen som truet med å gå i land, og den overveiende del av disse skal etter sigende ha gjennomført sitt forsett.

Det viste seg at de som eventuelt skulle fylle tomrommene ombord måtte ta sikte på en innbetaling av kr. 9.000 for å innfri forutsetningene som andelshavere, altså hele 3000 kroner mer enn det opprinnelige andelsbeløp. Med dette kom det opp at samtlige mannskaper på de to båtene, ca. 60 mann, noe tidligere hadde utredet 3000 kroner hver til Møretrål A-L utenom sine andelsinnskudd. Disse 3000 kronene skal etter sigende være å betrakte som lån til trålerselskapet, — altså ingen utvidelse av selve andelskapitalen. Med andre ord har antagelig selskapets ledelse i en fortvilet økonomisk situasjon måttet ty til en utveg som vel savner sidestykke i vanlig forretningspraksis, og for mannskapene bidro det selvfølgelig til å skjerpe motsetningsforholdet overfor ledelsen.

Det lyktes i løpet av 3 uker å mobilisere tilstrekkelig mannskaper til at skipet kunne forberede en ny tur på feltet, men fulltallig besetning lot det seg selvsagt ikke gjøre å stampe på bena under slike forutsetninger. Med reudsert mannskapsstyrke — og for en stor del helt uøvede folk la «Møretrål 2» ut på sin neste tur.

Det antydtes at det ved neste hjemkomst vil gå flere fra borde av den opprinnelige mannskapsstyrke, og at en kan vente en liknende situasjon når søsterskipet «Møretrål 1» om en tid vender hjem.

Dette er fasiten inntil i dag av det

Det er ikke så greit når en blir konfrontert med sin egen fortid

kommisjon med Sønnik Andersen som formann. Ifølge byråseffens uttalelse vil det bli fremsatt forslag til lov som skal tvinge igjennom samdrift av skog. Det vil si at et passende antall skogeierdommer skal slåss sammen og dette skogområde skal drives av fast ansatt bestyrer. Det er unødvendig å karakterisere dette nærmere. Alle bønder vil forstå hva dette betyr.

Når dette driftsapparat er kommet istann, kan skogene sosialiseres, så å si med et pennestrøk av stortingsflertallet. Den nye jordlovs adgang til ekspropriasjon av skog og fjell skaper den nødvendige lovhjemmel for eien domsoverdragelsen til Staten.

Ifølge jordlovsutkastet kan nemlig staten øreigne skog og fjell når «almene omsyn» krever det. Stortingsmann Holm peker på at dersom Staten kommer i konflikt med skogeierne om f. eks. tømmerprisene, kan det sies, at «almene omsyn» foreligger og at skogen da kan overføres til Staten.

3. Forslaget om direkte likning av skog. Slik som dette forslag er utformet, vil det føre til at en mengde oppspart trekapital (formue) blir beskattet som inntekt. Et eksempel vil vise dette:

En skogeier som har hugget all tilvekst i skogen etter hvert og f. eks. satt pengene i banken vil gå klar av dette, mens en skogeier som har hugget relativt lite og spart opp trekapital i skogen vil få denne formuesoppsparring beskattet som inntekt ved avvirkning. Tilsvarende burde uttak av banken betraktes som inntekt. Det er da også en lang rekke enkeltpersoner og skoginstitusjoner som har påpekt at den nye skattelov vil føre til formueskonfiskasjon.

4. Det foreligger nå, som bekjent forslag til permanent «Pris — og rasjonaliseringslov». Om denne sier overlege Scharffenberg at den vil føre oss over i den autoritære stat. Og den tidligere kommunist (motdagist) Sigurd Hoel sier også i et foredrag at vi med dette kommer helt over i tvangsstaten.

Det er ingen tvil om at den avgjørende oppmarsj mot den sosialistiske — (kommunistiske) samfunnsordning nå er begynt for alvor. De siste hindringer

revolusjon. Alt ordnes med stemmesedlen og en urettferdig valgordning.

I 1945 la alle de borgerlige partier seg under «fellesteppet» og har siden ligget der og tuklet, — som Anders Lange nylig sa i et foredrag. Da de la seg under tepet, hadde de lysegrønne forhåpninger. Når bare de stygge «nazistene» var likvidert skulle alt bli fryd og glede!

De borgerlige politikere i dette land «bommet» sterkt på Stalin under krigen. De utstyrte ham med englevinger. I 1945 gjorde de den samme bommert likeover for våre hjemlige marxister.

Det er grunn til å tenke alvorlig over Anders Langes ord som han i denne tid reiser land og strand rundt og forkynner:

«Rens alle levebrødspolitikere ut av Stortinget».

Er rettsstaten gjenreist?

Vi gjengir her fru Hanssons brev til Eidsivating Lagmannsrett. I brevet som ble ført til protokollen, retter hun en sterk kritikk mot rettens kjennelse om at avdøde generalkonsul Hildisch's sak skulle rulleres opp i retten.

Advarsel fra India

New Delhi: Privat til 8. M.

Den indiske regjering har kunnegjort en advarsel til alle land om at FN vil kunne miste sin innflytelse hvis stormaktene fortsatt motsetter seg at tvister som inbringes av de mindre land, blir behandlet i Sikkerhetsrådet. Dermed siktes bl. a. til Tunis-problemet. I kunnegjøringen, som i formen kommer fra den indiske hoveddelegerte ved FN, Rajeswar Dajal, heter det at denne tendens hos stormaktene har tilbøyelighet til å bli en vane. Denne utvikling minner om forholdene i det gamle Folkeforbundet, og hvis den fortsetter vil FN bukke under på samme måte som Folkeforbundet.

Økende spansk-tysk samarbeide

Frankfurt: Privat til 8. M.

Vareutvekslingen mellom Vest-Tyskland og Spania øker stadig. Ved siden av dette sluttet avtaler om faglig samarbeide mellom enkeltbedrifter, utveksling av ingeniører og konstruktører. For noen måneder siden ble det sluttet avtale i Madrid mellom det tyske konsern Gutehoffnungshütte og det spanske konsern Industria Peseda. Prof. Messerschmidt samarbeider med Hispano Suiza. — Zeiss-verkene har sendt teknikere til Spania for å bygge opp en fabrikk for fremstilling av optisk materiell.

HANS EVJU

på vei til et møte i Jordlovkomiteen. Det er synd å si at han lot den menneskelige intelligens få en sjanse

Amerikansk initiativ!

Vi tillater oss å hitsette følgende linjer fra Aftenpostens alltid påpasselige sosietetsreportasje:

Mangelen på frisk luft var den eneste feil ved denne ellers helt igjennom vellykte aften. Det var den amerikanske handelsråds frue, Flora Conover, som tok initiativet til den.

General Walter Schreiber,

som var Hitlers sakkyndige i bakteriologisk krig, ble ved Nürnbergdomstolen dømt for torturkriminaliteter i fangeleirene. Nå er han kalt til USA og er knyttet til flyvåpnets laboratorium.

I anledning av rettens kjennelse for at det skal tillates aktor å trekke frem og belyse punkter fra den aldri behandlede tiltalebeslutning mot avdøde generalkonsul Hildisch anser jeg det som min plikt å be tilført rettsprotokollen en tilleggsbesværing. — Idet jeg herved gjentatt og skriftlig tillater meg å gi uttrykk for min beklagelse over den fattede kjennelse. I denne forbindelse ber jeg den ærede rett betenke hvilke konsekvenser det eventuelt vil kunne få for dem selv og for oss alle, ifall avgjørelser av denne art blir gjeldende rettspraksis.

Min nye besværing er følgende:

Under direktør Bloms vitneprov lørdag ble det av direktøren, med Lagmannens tillatelse, lest opp en politirapport avgitt av den tyske Kriminalrat Esser. Herr Esser skal neral. Hildisch til en Dr. Knab, og dette brev skulle være beviset for at herr Hildisch har angitt enkelte av sine egne arbeidere. Men brevet foreligger ikke, — hverken i original eller kopi.

Det er forbausende at direktør Blom finner det nødvendig — og tjenlig — å benytte seg av et slikt ubeediget dokument fra en tysk Gestapist og at aktor her godtar at vitnet bygger sitt prov på en politiforklaring som han har fått fatt i, — avgitt av en annen person, og hvori denne annen person mener å ha sett et brev, skrevet til en tredje person — uten dog å dokumentere dette!

For å belyse de nærstilling aktorats vitner etter undertegnedes oppfatning den hele tid er blitt stillet i kontra forsvarers vitner, skal jeg kun nevne som et eksempel en søden med o.r.sakfører Ragnvald Huse, som ikke ble tillatt å forklare seg i sammenheng for en av forsvarene — h.r.advokat Lelf Bendixen — grep inn og henstillet til retten at så måtte skje.

Jeg tør anmode den ærede Rett om at de her påklagede forhold blir brakt til opphør.

Oslo, den 27. april 1952.

ØYVOR HANSSON (sign).

Det er ikke så greit når en blir konfrontert med sin egen fortid

Den 1. mai demonstrerte A. U. F. mot statsminister Torp

Aftenposten for 2. mai bringer følgende meddelelse:

Spansk—norsk Handelskammer holdt ekstraordinær generalforsamling tirsdag 29. april i nærvær av den spanske minister, Miguel de Aldasoro, og under ledelse av formannen, generalkonsul Ole R. Thoresen. Som norske styremedlemmer ble valgt direktør Eduardo Blikstad, nestformann, konsul Karsten Larsen, Alesund, konsul Hans M. Lossius, Kristiansund, grosserer Hans Grimsmo, Bergen, konsul C. Middelthun, Stavanger og for Oslo grosserer Erik Brække, grosserer Odd Bruun, konsul Nils H. Flaaten, direktør Richard Furuholmen, direktør Hroar Loss, avdelingssjef Rolf Schønneberg. Dessuten ble valgt 15 spanske styremedlemmer og direktør Niels F. Jacobsen, Madrid, ansatt som kammerets representant i Spania.

Samtidig bringer avisen en annonse, undertegnet av Ole R. Thoresen som formann og Fr. Gløer som sekretær, med meddelelse om at «Spansk-norsk handelskammer har gjenopptatt sin virksomhet med støtte av begge lands myndigheter og organisasjoner for handel, industri og skipsfart. Interesserte personer og firmaer opptas som medlemmer.»

Verdens Gang for 2. mai forteller at medlemmer av Arbeiderpartiets ungdomsfylking etter statsminister Torps tale på Rådhusplassen 1. mai demonstrerte mot statsministeren, idet de ropte: «Vi vil høre Julio Just!»

Denne demonstrasjon hadde sin bakgrunn i en forandring av programmet for 1. mai-feiringen forteller Verdens Gang videre, og var resultatet av en parole som var gått ut i AUF. Forhistorien er at det opprinnelig var bestemt at den spanske eksilregjerings sjef Julio Just skulle ha talt sammen med Torp på Rådhusplassen. I Arbeiderbladet for mandag 28. april var således både Torp og Just ført opp som talere. Imidlertid må det ha skjedd noe i mellomtiden, for onsdag 30. april hadde Arbeiderbladet det endrede program der statsministeren var oppført som taler.

Det kan hende meget mellom mandag og onsdag. Selv i Oslo. Blant annet kom det en tirsdag imellom, en tirsdag da altså Spansk-norsk handelskammer holdt ekstraordinær generalforsamling i anledning av at kammeret med støtte av begge lands myndigheter har gjenopptatt sin virksomhet.

Det ville jo unektelig ha tatt seg noe eiendommelig ut om Torp etter det allerede torsdag 1. mai hadde opptrådt arm i arm med hr. Just. Det får være så på å bære kappen på begge skuldre, ikke min: når man

betenker hvilket stannpunkt Uncle Sam har tatt. På den annen side må det også sies å være ganske oppsiktsvekkende at arbeiderpartiets ungdomsfylking åpenlyst demonstrerer mot sin egen statsminister. Det kommer sikkert til å bli livlig på barnekammeret!

Når man har hørt om alt dette, forstår man så innerlig godt den lille notisen i Aftenposten 2. mai om at utenriksminister Halvard M. Lange har måttet legge seg inn på Rikshospitalet «for en lettere skade han pådro seg ved en — forloftning».

Du kom sent, men du kom best.

HAKON MEYER: «Et annet syn» — Dreyer 1952.

Kjære venn Hakon Meyer.

Du kom sent, men du kom best. I disse år, siden vi diskuterte problemene på «Sal 1» synes du helt å ha revet deg løs fra all jordisk svakhet: Sindig og klippe fast urokkelig bygger du opp årsak og virkning, legger fram kjensgjerninger, spør og delvis svarer som kun din lidenskapsløse tenkerhjerne kan formå.

Du feller ingen dom, men dog fornemmer én domsbasunenes hjallen, fanfarene over en dom så absolutt og høyt hevet over de små aktører i politikk og domstol, som du ser ned på fra opp-

komst vil gå flere fra borde av den opprinnelige mannskapsstyrke, og at en kan vente en liknende situasjon når søsterskipet «Meretrål 1» om en tid vender hjem.

Dette er fasiten inntil i dag av det storstilte prosjekt som ble gjennomført med så mye virak for et år siden, og som arbeiderpartiets menn tilla seg den spesielle ære av å ha tatt initiativet til.

Hemmelige transporter Østover

Polsk skip har i månnder gått i fart mellom Danzig og Tientsin i Nord-China

Stockholm: Privat til «8. Mai».

En polsk sjømann, som har greidd å flykte i land fra et polsk fartøy i svensk havn, forteller at 20 store polske handelsfartøyer i mange måneder har gått i fart mellom Danzig og Tientsin i Nord-China. Lasten består av tsjekkiske Skoda-kanoner og lettere panservogner. For at ingen skal få nærmere rede på transportene, foretar skipene ingen anløp underveis. De bunkrer ute i rom sjø utfor Aarablas sørkyst, hvor de møtes av tankfartøyer, som har med seg olje fra Abadan.

President Peron tror at man vil myrde ham

Buenos Aires: Privat til 8. M.

Avisen La Epoca hevder at det foreligger en stor sammensvergelse som tar sikte på å myrde president Peron og hans statsråder. Avisen oppfordrer det argentinske folk til å holde seg rede til å knuse denne sammensvergelse «som ledes og betales av USA.» Hvis sammensvergelsen skulle lykkes, vil alle sosiale fremskritt gå tapt, fagforeningene bli oppløst og forholdene bli skrudd tilbake til 1913.

høyet stade med en blanding av overbærenhet og likegyldighet. Like sikkert skal ditt innlegg vår felles sak ties ihjel. Men ditt verk vil leve i historien, hvis nordmenn får skrive den. Og vi takker ditt forlag.

..I kapitlet «Tapte år?» når men nesket Meyer den store høyde. I «Status 1951» bringer du en analyse av Europas problemer så tindrende klar og fornuftig at du ikke kan vente at våre store menn vil begripe den ennsi følge den vei du viser.

VI kvinner og menn av «Et annet syn» hilser deg og er deg takknemlig

På manges vegne, din venn
ARNE BERGSVIK.

Redaktør
Arold B. Arntzen

Forretningsfører
Pär Kvendbo

Utgitt av Interessentkapet 8. Mai

Rettighetstapene — et skritt framover.

Statsråd 25. april er den bebudede odelstingsproposisjon til lov om endring i lovgivningen om rettighetstap som følge av straffedommer fremsatt. Den bygger på en innstilling fra Straffelovskomiteen og går ut på å begrense anvendelsen av rettighetstap, dels ved å stille domstolene friere enn hittil ved avgjørelse av spørsmålet om rettighetstap skal idømmes. Det overlates til retten under hensyn til domfeldtes forhold og omstendighetene ellers å bedømme om rettighetstap bør inntré og hvilke rettigheter tapet skal omfatte.

I lov av 28. 7. 49 er bl. a. bestemt at ingen skal fradømmes adgang til å opna tjeneste medmindre han blir dømt til frihetsstraff i mere enn 8 år, og den som tidligere er fradømt rettigheten, skal få den tilbake, når dommen ikke går ut på frihetsstraff i mere enn 8 år. I det nye forslag brukes ikke betegnelsen «statsborgerlige rettigheter». Den ene av de rettigheter som dette begrep omfatter, nemlig retten til å oppna offentlig tjeneste, skal overhodet ikke kunne fradømmes etter forslaget. Den andre, stemmeretten, skal bare kunne fradømmes ved landsforrederi, høyforrederi, valgmisligheter og overtredelse av krigsartiklene i den militære straffelov. Reglen om suspensjon av stemmeretten ved tiltale for straffbare handlinger foreslås opphevet. Alle, som tidligere er fradømt stemmeretten på grunn av ordinære forbrytelser, vil få retten tilbake ved denne lovs ikrafttredelse. Det samme gjelder den som er idømt slikt tap etter landssviklovgivningen, når dommen ikke går ut på frihetsstraff i mere enn tre — 3 — år.

De som er dømt etter landssviklovene skal uten hensyn til, hvor stor straff de har fått også få igjen fradømt rett til å oppna ledende stillinger og tillitsverv i selskaper, stiftelser el. sammenslutninger, rett til å ha eller få eiendomsrett til fast gods eller skip m. v. og rett til å ha yrke eller å drive virksomhet som krever offentlig autorisasjon eller godkjennelse. Dette gjelder dog ikke dem som er fradømt retten til å inneha enkelte særlig viktige stillinger, som regnes opp i lovutkastet, bl. a. som sakfører, læge eller prest — men det dreier seg her om et fatall av personer i dag, da særlig jurister og prestet.

Den nye proposisjon skal nå behandles av justiskomiteen og det står nå til den, om man skal gå et skritt videre. Dette gjelder særlig stemmeretten. Vi har ingen oppgave over, hvor mange der er dømt til mere enn 3 års frihetsstraff, men det er en anseelig skare, som altså fortsatt og i 10 år fra straffefullbyrdelsen skal være uten stemmerett. Stortingsmann Lyng fremsatte under stortingsdebatten i januar i år et forslag om 3-årsstraffen som grense og det ble oversendt til regjeringen. Om det sa justisministeren at «for min del tror jeg knapt, at vi vil komme til å gå kortere på den vei enn det som hr. Lyng har antydnet i sitt forslag, men det ble altså ikke mere. Tre år er grensen».

Vi vil henstille til justiskomiteen å se litt nærmere på denne grense. Det er nemlig intet som diskriminerer et menneske mere enn tapet av stemmeretten, og så alvorlig som stillingen er i dag skulle det være all grunn til å hele de sår som er slått ved å la alle, som har mistet sin stemmerett, få den tilbake, når soningen av den idømte straff er tilende.

En rettelse til Potemkins ar- tikel i nr. 15

Dommerfullmektigen i herredsretten fant ikke å kunne dømme Hamsun til «erstatning», da han ikke var medlem av NS.

Det var bisitternes dom som ble stadfestet av høyesterett, tiltross for at Hamsuns medlemskap heller ikke ble bevist her.

Nørholm, 27. april 52.

MARIE HAMSUN.

Tysk lommeparlør EN VELKOMST 1940.

Sommeren 1940 kom på markedet Bruns Norwegischer Sprachführer, 10. opplag, utgitt av Bruns Bokhandels Forlag, Trondheim og trykt i Adresseavisens boktrykkeri. Den fikk en rivende avsetning blant okkupasjonsroppene. Av innholdet skal vi høye oss med en smakebit:

Unterhaltung mit einem Fräulein:
— Gestatten Sie, mein Fräulein, dass ich mich vorstellen, mein Name ist....

— Ich bin ein Fremder hier.
— Ich bin noch nicht lange in Norwegen. Es gefällt mir sehr gut hier.

— Gehen Sie viel ins Theater? — Tanzen Sie gerne?

— Darf ich mir erlauben, Sie zu einem Tanze einzuladen?

— Das freut mich. — ung anbieten?

— Wollen Sie mich begleiten?

— Wie amüsieren Sie sich?

— Das freut mich.

Osv. osv.

De grønklede lærte hurtig og pkebarna moret seg. Dengang var det ikke så farlig hverken for gatens barn eller for dem, som kom når mørket falt på. Men — fem år senere fikk gatens barn håret klippet, mens de som kom i mørket var de første til å fordømme dem.

Lommeparløren hadde gitt tilbakelag. Og da gjalt det å redde skinnen ved å være god «jessing».

FORNUFT.

Vi er ikke særlig begeistret for den belgiske politikker, Paul-Henri Spaak, men han er kjent for sine fyndige ord. Her er et av hans siste:

— En fornuftig nasjon er den, som innrømmer muligheten av at dens nabonasjon er ennå fornuftigere.

Vi adresserer den til dagens høyrestede herref i Norge.

få sikkerhet for eller rede på. Hvis derfor okkupasjonsmakten fant grunn til å skride til represalier, ville den på denne måte gratis ha fått et kartote over de av dens motstandere, den fortrinnsvis burde rette sine represalier mot. Innsatt på, vi ville disse vanskelig komme ut, derfra, når okkupasjonsmakten kunne

Adenauers label.

Under de internasjonale forhandlinger i Bonn forleden fortalte forbundskanler Adenauer følgende fa- bel, som han ba hver enkelt av sine tilhørere om å fortolke som de selv helst ville:

En jeger som var bevopnet med en god rifle, møtte en bjørn som var forsynt med lange, skarpe klør.

— Hva er det egentlig du vil, spurte bjørnen.

— Jeg vil gjerne ha meg en varm overfrakk, svarte jegeren. Og hva vil — så du?

— Jeg vil gjerne ha meg en god frokost, sa bjørnen.

Og så inviterte bjørnen jegeren hjem til sin hule forat de kunne snakke sammen om sakene. — En stund senere kom bjørnen ut alene etterat følgende kompromis var oppnådd: Bjørnen hadde fått sin rikelige frokost og jegeren hadde fått sin varme overfrakk.

Hei san!

FN's kommisjon for menneskerettighetene har vedtatt å anbefale, at alle folkeslag under fremmed administrasjon skal ha rett til å bestemme om de ønsker selvstyre. USA, England, Frankrike, Belgia og Australia stemte mot resolusjonen, som var foreslått av India. Elleve medlemsland stemte for, to avholdt seg fra å stemme. — Resolusjonen er oversendt til FN's økonomiske og sosiale råd med anmodning om godkjennelse og videre-sending til FN's generalforsamling.

To datoer.

Den 23. april opphørte besettelsen av Japan, som dermed blir et likeberettiget medlem av de frie lands familie med ubegrensede rettigheter til å utvikle sine egne forsvarsstyrker og delta som like part ner i verdenshandelen. Traktaten vil øyeblikkelig gjenopprette Japans suverenitet over de fire japanske øyer, og den allierte militærbesettelse av landet vil bli avviklet i løpet av 90 dager. De amerikanske besetelsesstyrker blir i Japan ifølge en særlig overenskomst, inntil Japan selv kan overta ansvaret for landets forsvar.

Den allierte okkupasjon av Væst-Tyskland står for tur ved undertegningen av den nye traktat i Bonn. Umiddelbart etter vil de interesserte parter undertegne den europeiske seksmaktstraktat om Europahæren. Begge traktater vil bli i kraft samtidig, når de er ratifisert av samtlige delta-gerlands parlamenter.

Forvarsler?

I sin bok «Et annet syn» skriver Håkon Meyer (s. 99):

«Ingen klar, felles ideologi forbinder i dag de gamle NS-medlemmer. De har ingen organisasjon, hvor en slik ideologi blir utformet. Deres representanter har vært kritikere med front mot rettsoppgjøret og med sosial rehabilitering

skal De kjøpe «Eventyret om Solbris» så gjør det nå.

Deres ene forskudsbetalte bestilling i dag er viktigere enn ti om et halvt år

— Hvordan er De fornøyet med forskuddsalget av «Solbris»-boken hittil? spør vi Martinussens Forlag.

— Jeg håper det er for tidlig å uttale noe om det, svarer Martinussen jr. — Saken er den at jeg ingen tidligere erfaringer har å bygge på når det gjelder slikt forskuddsalg. Da jeg i samforståelse med Dem og Forbundet satte i gang denne aksjonen, var spenningsmomentet nettopp dette: hvordan vil aksjonen arte seg, spontan tilslutning med det samme eller langsomt men jevnt til sig av bestillinger. Nå er der riktignok ikke gått mere enn vel en uke siden aksjonen ble satt igang, så noen overveldende tilslutning er det vel galt å vente seg nå allerede, men når jeg tar i betraktning at der er kommet en bestilling helt fra Bodo, så burde adskillig flere hatt tid nok på seg til å sende inn sin bestilling enn tilfellet har vært. Spontan kan jeg altså ikke si at tilslutningen har vært foreløpig.

— Foreløbig spontan? — Enten er vel tilslutningen spontan eller den er det ikke?

— Jeg tror ikke det er ubetinget riktig å si det slik. Som sagt er aksjonen for det første bare en uke gammel så mange mennesker har sikkert ikke fått tid til å fordøye nyheten endda. Dessuten er 23 kroner tross alt ikke småpenger som man stikker fingeren i vestelommen etter. Bestillingen må innarbeides i budsjettet. Om det ikke kan skje denne uken, så kommer det med neste uke.

— De er altså optimist.

— Kom igjen om 14 dager.

— Noe spesielt ellers?

— Hvor mange lesere har «8. Mai»?

— Femti tusen, minst.

— Vil det være optimistisk av meg å tro at 10 pst. av dem gjerne vil ha «Solbris»-boken?

— Helt sikker ikke. Dobbelt opp vil nærmere være det riktige, skulle vi tro.

— All right. Vil det være optimistisk av meg å tro at 20 pst. av disse igjen bestemte seg for å støtte opp om aksjonen da de leste om den?

— Det blir vanskelig å svare på.

Ennå er ikke alle jomsvikinger døde!

Solbrisferden!

VYRDE «8. MAI».

Deres henstilling til oss om å hjelpe til med at boka om Solbrisferde nkan komme ut, vil vi sporenstreks etterkomme. Boka vil bli en bestseller av de sjeldne, takket være den

Ett er å bestemme seg for å gjøre en ting, et annet er virkelig å gjøre det. Når vi derom skal snakke, så er det ikke så umulig at alle i den første begeistring bestemte seg for å være med.

— Takk, tifold takk, men jeg skal være fornøyet med femteparten. Kan De være meg behjelpelig med å overbevise disse om nødvendigheten av at de sender inn sin bestilling i dag i stedet for «i morgen», da vil utgivelsen til rette tid være sikret.

— Vi skal gjøre vårt beste. Mere?

— Ja, det viktigste av alt. Mange av dem som allerede har bestilt boken, har forsynt postanvisningstalonene med kjærkomne og oppmuntrende hilsener som «Velkommen Solbris», «Hurra for «Solbris», Takk for innsatsen», «Lykke til», «Solbris i byene jager bort skyene» o. l., og så har vi gubben som fyller 71 år den 1. august og som synes det høver godt å bestille boken til da. Jo, det er deilig å vite at det man holder på med også er til glede for andre. Hils dem allesammen og takk dem på det hjerteligste.

Etter melding fra Forlaget den 5. mai viser det seg, at bare 52 har bestilt og forskuddsbetalt boken. Dette er ikke noe å skryte av, men vi håper at farten vil øke, og at vi kan få den glede å notere en atskillig stigning i barometersøylen.

Den eneste som hjalp.

MINNEORD OVER O.R.SAKFØRER
ROLF RYNNING.

O.r.sakfører Rolf Rynning, Trondheim, er død. Disponent Torgny Hagerup skriver i «Adresseavisen» følgende minneord:

Mange er onde,
så få er gode.

Et sorgens budskap møtte mange, da meldingen kom, at Rolf Rynning jr. var død. Han var ingen stor eller berømt mann i ordets verdslige betydning, han ville selv leve stille i sin gjerning og for sin familie. Og dog ble han for alle oss som fikk hans hjelp da «freden» kom til Norge, den eneste som hjalp. Til tross for at sykdommen allerede da hadde tak i ham, hjalp han overalt hvor han trengtes. Fra fengsel til konsentrasjonsleir gikk hans gang. Flere og flere ulykkelige trengte hans hjelp. Det ble for meget for ham, kreftene avtok, men han ved ble å hjelpe. Lægen, presten og juristen var representert i ham. Hans motto var: «Dømmer ikke før beviset er der». Aldri snakket han ond om et menneske, aldri endtok han en be-

Svar fra «Jøssing-lege» til o.r.sak'ører Dale

Jeg vil med glede forsøke å besvare o.r.sakf. Dales 3 spørsmål til meg i «8. Mai» for 4. 4. d. å. Jeg må først få opplyse at jeg ikke er godkjent spesialist i psykiatri, men jeg har arbeidet en god del med faget. Jeg føler meg ihvertfall kompetent til å gi overkonstabel Bredo Hanché Syveresen et generelt svar på hans hårreisende artikkel om frontkjemperne.

Deres første spørsmål om min svært generelle karakteristikk av norske frivillige i England, og Sverige under siste krig, også gjelder for Mil.org., vil jeg svare absolutt ja. — Jeg setter da ikke likhetstegn mellom jøssing og mil.org. Med mil.org. forstår jeg folk som i månedsvis lå på skogen eller var i dekning andre steder. Alle snikmordene og innbrudene mil.org. foretok, skulle tyde på at det ihvertfall blant de mest aktive må ha vært en god del kriminelle. Så meget mer som deres virksomhet hovedsakelig var rettet mot landsmenn og ikke mot tyskerne.

Hva angår Deres spørsmål om mitt syn på personellet ved det norske felt sykehus i Korea vil jeg så sterkt jeg kan få presiere den himmelvide forskjell mellom den som melder seg for å delta med våpen i hånd og den som reiser for å lindre litt av all nøden der borte. For en sykepleierske eller en lege er det også en glimrende anledning til å lære nye behandlingsmetoder og fremforalt å få erfaring. Det er sannelig ikke få medisinske fremskritt som har sett dagens lys i et feltsykehus.

Også Deres tredje spørsmål synes jeg faller utenfor rammen av mitt innlegg. De nevnte militære kategorier ligger avgjort ikke under gjennomsnittsbefolkningen med hensyn til psykisk status. Alle vet at offiserene har et yrke som krever både omtanke, utholdenhet og ansvarsfølelse. En psykisk svekket person som under en krig melder seg som frivillig, vil neppe selv i en spent fredstid gjøre det samme. Det ville være å gå den største motstands veg. Også her gjelder loven om den minste motstand: Vedkommende ville prøve å realisere sitt eget jeg vha. dagdrømming, brennevin eller kriminelle handlinger. Det ville være meget lettere enn å gå inn i hæren og vente på at det engang skal bli krig. Jeg synes De skaffer Deres artikkel en svært billig slutt-effekt ved i det hele tatt å antyde at offisersfamilier skulle være særlig belastet med psykiske defekter.

Jøssinglege.

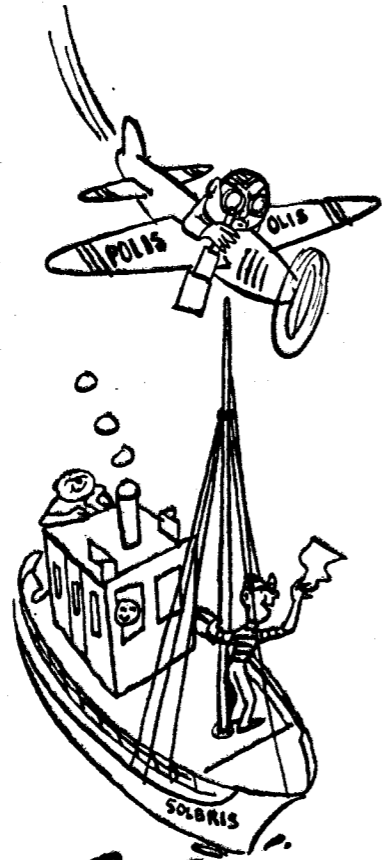
Liberal ordning med pensjon til tidligere NS-folk

Innstillingen fra administrasjonskomiteen angående årsmelding for 1950 for Statens Pensjonskasse og Den Norske Enkekasse, ble enstemmig vedtatt i Stortinget. I forbindelse med denne saken tok Ramndal (v) opp igjen sin henstilling fra en tidligere

Årets bok-sensasjon!

Beretningen om en sjømannsdåd som hele verden måtte beundre

1. AUGUST kommer den!

R.ASTRUP NIELSEN:

Eventyret om Solbris

Av de forakjellige forhåndsuttalelser hitsettes:

Forlagets forstekonsulent: Det var med stor interesse og en ikke liten porsjon skepsis jeg tok fatt på denne oppgaven. — Boken er en absolutt positiv overraskelse. — Spennende, humorfyllt og elegant skrevet. — En «reiseskildring» fullt på høyde med det aller beste.

Forlagets annenkonsulent: Det faller ikke vanskelig å anbefale utgivelsen av denne boken. — Forfatterens nøkterne fremstilling og måtehold i uttrykksmåten noe av det gledeligste ved boken, og mest uventede.

Kaptein Hroar Hovien: Boka inneholder så mye sol og ekte humor, så mye salt og pepper og ikke minst spenning at den burde kunne få ri vende setning både innenfor og utenfor «vår» krets.

For å imatekomme bibliofil-interessene, vil forsteopplagets eksemplarer bli nummerert og forsynt med følgende tekst:
«Dette nummererte forsteutgave-eksemplar tilhører —» med plass til eierens signatur.

Rikt illustrert med tegninger og fotos pent og solid innbundet

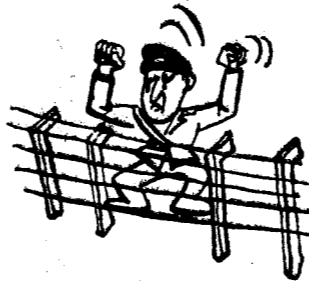
Kr. 23.— innb.

Trykkeri og bokbinderi ønsker imidlertid sine arbeider forskudds betalt. Disse betingelser maktet ikke forlaget å oppfylle alene da boken blir stor og kostbar i fremstilling. — I samråd med «8. Mai» og Forbundet for Sosial Oppreisning mener vi å kunne overvinne denne vanskeligheten ved at flest mulige kjøpere forskuddsbetaler boken.

La ikke kapital-mangel forsinke utgivelsen dersom De kan hjelpe til med å forhindre det. — Send derfor postanvisning kr. 23.— pr. ekempl. I D A G til Hans Martinussens Forlag Bergen, og De får boken omkostningsfritt tilsendt så snart den foreligger. — Skriv Deres eget navn og adresse TYDELIG. — På forhånd takk for skippertaket.

Hilsen

Hans Martinussens Forlag - Bergen

La sprellemenne agere.

I en artikkel «Staten og våre for- ungsarbeidsskaffes. Høyt tekn.

Vikler

som kan arbeide selvstendig får god stilling ved el. verksted hvor

Jordbærplanter.

Vi mottar Deres best. for levering mai:

Deutsch Evern, desertbær—kr. 8.— pr. 100 stk
J. A. Dybdal—kr. 8.— pr. 100 stk
Abundance, syltebær—kr. 8.— pr. 100 stk
Asker Bringebær, flotte pl. —kr. 30.— pr. 100 stk

KRØDEREN FRUKT og BÆR, Krøderen. — Tlf. 15 b.

BULL-DOZERE

ANLEGG — INDUSTRI — VERKTØYMASKINER og Trans PORTMATERIELL fra ledende norske og utenlandske verk. — Innhent tilbud.

Siviling. T. EGGEN, — postboks 353.
Tlf. 22334, 52778, Trondheim.

Dresser, sydd etter mål.

Vi mottar stadig brev fra begeistrede kunder. Omtrent alle brev inneholder disse ordene: — «— enten var jeg særdeles heldig — eller dere er usedvanlig flinke— dertil så rimelige priser —». Bestill dress De også — la vår lange praksis komme Dem til gode. — Skriv etter tøyprøver og målskjema.

P. SPORSEM KONFEKSJONSFABRIKK — Aukra.

Gulvbelegg

Vårt gode Magnesittbelegg fremdeles på lager. Bruksanvisvaren. — Telef. Krøderen 15 b. pøtt qures seputas usøt toj Sufu KRØDEREN FRUKT og BÆR.

Prima nysalta uer

leveres i tønner a 90 kilo og i halvtønner a 50 kilo til meget rimelige priser.

Prima nysalta torsk

— samt salta sei i tdr. a 100 kg. og halvtønner a 50 kg.

PRIMA SKINN- & BENRI KLIPPFISK i kilopakker.

PRIMA HEL KLIPPFISK i baller a 50 kilo.

OPPHAKKA KLIPPFISK i pakker a 2 kilo eller i kasser a 50 kilo.

KLIPPFISKNACKER leveres i sekker a ca. 60 kilo.

Otto Ottesen Havneraas A.S

Telegramadr.: HAVNERAAS, Kristiansund N. — Telefon: 1630.

Forbundet for Sosial Oppreisning

Innbyr alle interesserte til å delta i et møte som blir holdt på Liland Hotell, Bulkens st. pr. Voss lørdag den 10. mai 1952 kl. 12.

Forbundets sentral-ledelse vil være tilstede og det vil bli gitt orientering om en rekke spørsmål av aktuell interesse. Spesielt vil det være av betydning at flest mulig representanter for bondeyrket finner anledning til å være med.

Hvor det på grunn av kommunikasjonsforholdene må ansees ønskelig, vil en rå til at det blir ordnet med fellesreiser ved hjelp av leide busser. Det vil bli anledning til overnatting på Lilands Hotell.

Forbundet ønsker alle velkommen!

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING.

Kierschowsgt. 5, Oslo. — Tlf. 37 76 96. — Postgiro 150 23.

Vekkerur

Kr. 18,10 — 21,50 — 23,50 — 24,75 — 25,50 — 27,50 og 34,80

Sendes mot oppkrav.

Urmaker R. Giessing.

OBS Flettverk OBS

Gjærdefabrikken GREI, Kolbotn, leverer førsteklasses flettverk i alle dimensjoner. Bestilling for levering til våren mottas nå. Thor H. Sandorf.

I komiteen angående årsmelding for 1950 for Statens Pensjonskasse og Den Norske Enkekasse, ble enstemmig vedtatt i Statsrådets okkupasjonskomitee med denne saken tok Ramndal (v) opp igjen sin henstilling fra en tidligere debatt om at departementet og styret for pensjonskassen må vise mest mulig liberalitet når det gjelder de gamle og syke som er blitt blandet inn i rettsoppgjøret. Talerer fikk sterk støtte av representantene Berthelsen (v) og Mossid (b). Moseid tok også opp spørsmålet om invalidepensjon. Hovedvekten her må legges på om hvorvidt vedkommende er invalid, så han, og ikke om vedkommende har søkt avskjed på grunn av invaliditet. Han trodde ikke det var nødvendig med noen redaksjonsendring i bestemmelsene hvis en kunne gjennomføre en hensynsfull behandling av disse sakene. Hvis departementet finner at det er nødvendig med noen redaksjonsendring, ville han be om at et forslag om dette måtte bli fremmet for Stortinget så snart som mulig. Statsråd Aaslaug Aasland opplyste

som var blandet inn i rettsoppgjøret var tatt opp til ny behandling — og at det til dels var foretatt endringer. Historie 20. mai i at det må vises størst mulig liberalitet.

BLÅ UNIFORMER.

Royal Air Force's blå uniformer har samme farve som enkelte russiske styrker brukte i zartiden. — Det henger slik sammen: England var før i tiden en stor leverandør av uniformstoffer til den øvrige verden. Som eksempel kan nevnes at Napoleons stor arme mot Moskva hadde uniformer av engelsk tøy. Da bolsjevikrevolusjonen brøt ut i Russland i oktober 1917, lå de engelske veverier med store lagre, som var bestilt av keiser tidens og kerenskieregimentets krigsministre. I sin nød henvendte veveriene seg så til det engelske krigsministerium og spurte, hva de skulle gjøre. — Kom hit, var svaret, vi kan bruke tøyet. Og ut sprang RAF i blått.

La sprellemenne agere.

I en artikkel «Staten og våre forskremte disponenter og styrer» skriver en innsender i «Sjefartstidende» blant annet:

«Nå pønser våre herrer på å vikle alle planøkonomiens snorer ut bli næringslivets menn. De maktglade kan være nådige. De behøver ikke å svinebinne alle. De kan trekke i trådene og la sprellemennene agere. Riktig snille og retroende sprellemenn kan kanskje få agere litt på egen hånd. Det skal jo bare et rykk i snoren til for å bringe enhver på plass.

Å for et samfunns viktig virke de nye makthavere skal få. — og så spennende! De er utviklet til den knopp de er i et deilig hjemlig driv hus hvor morgensolen fra øst fritt har strømmet inn og gitt sine impulser. — og så den sublim abstrakte tenkning hvor en opererer

Vikler

som kan arbeide selvstendig får god stilling ved el. verksted hvor ungtarsbolig skaffes. Henv. tekn. Bjørn Hensvold, Elverum.

kun med slike mennesker som makt haverne selv ønsker dem.

Det skulle være god grunn for først og fremst våre aksjeselskapers styrer til å foreta en selvran sakning. Har de gjort sitt til å begrense dene utvikling som roper ringakt for våre rettsbegreper og undergraver og bryter vår grunnlov? Ja, noen ha skrevet, og delvis skrevet meget godt, men der skal mer til for å stanse denne flom av ensrettethet. Men trues man av oversvømmelse må man bygge en fast demning som ialfall kan redde noen som er av uhyre viktighet for utviklingen.»

Kr. 18,10 — 21,50 — 23,50, 24,75 — 25,50 — 27,50 og 34,60
Sendes mot oppkrav.
Urmaker R. Gjessing,
Drammen.

Haakon Meyr: «Ett annet syn» er kommet og kan bestilles fra HEURECA T/W Annon's og Forlagsagentur.

Tlf. 38 06 08.

Maridalsveien 205, Oslo.

Pris kr. 14,70 innb. Ubetinget en av de beste omkring rettsoppgjøret. Den bør alle lese.

Husk kontingenten

BJÆRGETADRIKKON UNCI, NO10011, leverer førsteklases flettverk i alle dimensjoner. Bestilling for levering til våren mottas nå.
Thor H. Sandorf.

Bekjentskap søkes

Frontkjemper med akad. utd. ønsker bekj. med ung dame, 20 — 27 år — boende i Oslo ell. omegn. Bill. mnrk «Sommeren 1952 nr. 150».

Handelsgymnasiast

med glimrende praksis og gode forbindelser ø. repr. utenb. firma evt stilling eller annet arrangement. Stiller til disp. 3 lagerrom evt kontorer ca. 40 kvm, med tel. nær Østbanen, Oslo. Bill. mnrk. «Oslo nr. 151».

«8. Mai»

kronikk 9. mai 1952

Vi skriver historiens dom i dag.

XII.

Etter at okkupasjonen var innledet foreta Norges Industriforbund for Nygaardsvold-regjeringens advokat Kristen Johanssen en rekke spørsmål om hvorledes man hadde å forholde seg til okkupanten. Forbundet var altså så forsiktig at det henvendte seg til regjeringens offisielle juridiske rådgiver.

I brev av 27. mai 1940 ga regjeringensadvokaten en lang utredning i hvilken han gjengir de for situasjonen aktuelle artikler i Haagerkonvensjonen, og hvorfra vi referer:

«På basis herav kan visse almindelige regler oppstilles. En må imidlertid ha for øye at disse selv, og i særdeleshet spørsmålet om de faktiske forhold som er avgjørende for deres anendelse, ikke kan diskuteres på like fot. En kan ikke overfor en okkupasjonsstyrke si at dette eller hint vil vi prosedere på. Der finnes med andre ord ingen jevnbyrdighet. Den forståelse som okkupasjonsmyndighetene hevder, blir intil videre avgjørende.

For det første er det uomtvistelig at innen det besatte område går okkupasjonsmyndighetenes bestemmelser foran den ordinære norske regjeringens bestemmelser. Den siste kan ikke ved noen forordning forordningsgyldig pålegge den norske befolkning eller unnlåte noe som okkupasjonsmakten forbyr eller forlanger, såfremt okkupasjonsmaktens påbud ikke ligger utenfor grensene av denne okkupasjonsmyndighets rettslige beføyelse.

Herav følger at en heller ikke senere kan gjøre ansvar gjeldende mot norske borgere fordi disse ikke har rettet seg etter dens — regjeringens — forholdsordrer, når disse var i strid med okkupasjonsmyndighetenes bestemmelser». (uthevet her).

Industriforbundet rettet endel spørsmål, som regjeringensadvokaten besvarte således:

Er nye lover og forordninger som etter 9. april 1940 utstedes av den norske regjering bindende for rettssubjekter i det okkuperte område? Svar: nei.

Kan der opptrekkes noen grense for hva private personer er forpliktet til å foreta seg overfor den okkuperte makt? Svar: Svaret gis og med henvisning til hva der foran er sagt om Haagerkonvensjonen. — Praktisk talt vil der overfor et påbud fra okkupasjonsmakten ikke være annen grense enn at dette ikke er rettmessig og ikke kan forlanges etterkommet, medmindre arbeidet er til okkupasjonshærens behov og ikke går ut på å hjelpe okkupanten i hans foretagende mot den norske hær.

Er det noen formalia å iakttå før en påtar seg å utføre arbeider eller utlevere varer? Svar: Nei, ikke andre enn de som en fornuftig forretningsmann normalt vil forlange oppfylt.

Hva forstås med «ytelser i natura og tjenester .. til okkupasjons hærens behov?» (jfr. Haagerkonv. art. 52). Er det kuh tale om mat og drikke etc. (til mennesker og dyr)

eller omfatter begrepet alle slags ytelser om «den som kommanderer» anser å være til hærens behov? — Svar: Kommandomyndighetenes begrunnede oppfatning vil være avgjørende for enhver som befinner seg under hans makt.

Etter den fullbyrdede okkupasjon rettet Industriforbundet tilleggs spørsmål til regjeringensadvokaten, som svarte:

«De har ønsket en tilleggsuttalelse fra meg på grunnlag av det faktum at den norske hærledelse har oppgitt kampen.

Resultatet herav og av det engelsk-franske tilbaketog fra Narvik området er at den tyske hær makt ubestridelig er å oppfatte som okkupant av hele Norge, og videre at Haagerkonvensjonens art. 44 og 52 blir uten anvendelse for såvidt som disse beskytter norske personer mot tvangsmessig hjelp ytet okkupasjonsmakten under dennes militære operasjoner mot landets egen strids makt.

Videre følger av Haagerkonvensjonens art. 43 og 48 at okkupasjonsmakten har all den administrative myndighet som normalt tilkommer landets regjering.

Konsekvensen er at enhver norsk borger eller selskap er lovmessig berettiget til å slutte kontrakter med okkupasjonsmakten om enhver arbeid og enhver prestasjon innen Rikets område.

Hvorvidt han også er forpliktet til å utføre slikt arbeid, vil avhenge av om han etter landets lov er forpliktet hertil, eller om utførelsen er «til okkupasjonshærens behov».

Regjeringensadvokatens betenkning kan ikke sees å være imøtgått, den går in punkto frivillig kontraktutøvelse videre enn prof. Skeiss, hvilket kan ha sin grunn i at faren var over da Skeiss skrev, mens regjeringensadvokaten sto overfor det store problem om norske livs opprettholdelse. Når det gjelder behandlingen av NS-folk har myndighetene helt oversett regjeringensadvokatens klarlegging av de rettslige forhold i okkupasjonsstid.

Den schweiziske folkerettslærde prof. dr. von Waldkirch, Bern, ble

etter anbefaling fra prof. dr. Max Huber, tidligere president i Folke domstolen i Haag, senere president i Internasjonale Røde Kors, i 1947 engasjert til å gi en betenkning over den legale stilling i Norge under okkupasjonen.

Han påviste hvordan innehaveren av den rettmessige statsmakt ikke kan utøve «høyhet rettene» i det besatte område, besetelsesmakten trær i hans sted. Besetelsesmakten kan gi lover og kan sette landets lover ut av kraft, og befolkningen er forpliktet til å følge hans anordninger.

Videre påviste v. Waldkirch at § 86 i straffeloven ikke kan finne anvendelse på nordmenn i Norge for handlinger som de foretok seg i okkupasjonsstid. Bortsett fra handlinger som strider mot lydighetsplikten overfor det egne land. Denne består ifl. art. 44 i ikke å gi opplysninger om den annen krigførende hær og dens forsvarsmidler, ifl. art. 45 forbyr troskapsed overfor okkupanten, ifl. art. 52 er befolkningen ikke forpliktet til å delta i krigsforetagende mot sitt eget fedreland, dette gjelder spesielt rekvisisjoner og tjenesteytelser under krigføring.

v. Waldkirch behandlet inngående 2. del av § 86, som bestemmer at handlinger foretatt av nordmenn som står under fremmed statsmakt ikke kan straffes etter paragrafen. Og han sa at grunntanken på hvilken straffefrihet beror, selvsagt er den at man kan bli forpliktet til å foreta handlinger som er gitt som følge av oppholdsstedet. Men da den rettmessige makt i okkupasjonsstid innehas av okkupanten mens den ordinære regjering «høyhetsretts» er satt ut av kraft, så inntrer for okkupasjonens varighet saksforholdet i 2. del av § 86. Dermed er det stannpunkt begrunnet at § 86 ikke kan anvendes på handlinger foretatt av norske borgere i Norge i okkupasjonsstid.

Videre slo han fart at forordninger gitt av eksilregjeringen ikke kan tre ikraft, dette alene av den grunn at forordningene stred mot besetelsesmaktens forordninger.

Om norske tjenestemenns forhold til okkupanten sa v. Waldkirch at den som er embets- eller tjenestemann under okkupanten er grunnsettlig forpliktet til å følge dennes forordninger og anvisninger. For såvidt han handler deretter kan hans «rikke ikke anses som «bistann i råd og død» etter § 86.

Her har vi atter en folkerettsseksperts klare påvisning av «rettsoppgjørets» ulovlighet.

v. Waldkirch hadde den gang ikke kapitulatjonsdokumentet, han var ukjent med at eksilregjeringen var avskåret fra allianse med Tysklands motstandere, likeledes med Grunnlovens begrensning av Kongens rett til å utferdige provisoriske anordninger.

Oppenheim skrev i sitt grunnleggende verk «International Law» s. 351:

«På den annen side kan han (okkupanten) kreve av innbyggerne at de avstår fra finelige handlinger mot ham og endog kreve ed av dem om at de skal respektere dette, okkupasjonsmaktens legitime påbud og forbud må innbyggerne etterleve».

von Lisst skrev i et verk «Das Völkerrecht», 12. utg. 1925 s. 493 at befolkningen i det besatte område skylder okkupanten lydighet, men ikke den troskap som et undersåttforhold krever. Hvilket siste jo er en selvfølge, da okkupasjonsforholdet er et forbigående forhold.

Prof. Castberg bekrefter dette således:

«Den tyske okkupasjon har altså ikke bragt den norske stat til opphør, eller berøvet de legale norske statsorganer, konge, statsråd, og Storting deres rettslige eksistens, overensstemmende med den norske forfatnings regler. Okkupasjonsmakten er midlertidig innehaver av den legale makt i landet». (uth. her)

Det er en anerkjent og sikker internasjonal lære at en stats forpliktelser eller traktater med en annen stat har forrang for dens egne lover. Dette fremgår også tydelig av straffelovens § 14. Hvis det skulle være motsetning mellom krigsreglementets art. 43 om at

borgerne i et okkupert land må medvirke til å gjenoprette og sikre den offentlige orden og det offentlige liv, — og forbudet i straffelovens § 86 mot å yte «fienden» bistand i råd og død, så har krigsreglementets art. 43 forrang i gyldighet. Dette følger forøvrig også av at nyere rett har rang foran eldre. Og straffeloven er av 1902, — mens Haagerkonvensjonen ble ratifisert av Norge i 1910.

Selv om § 86 ikke kan anvendes på handlinger foretatt i okkupasjonsstid, nevner vi dette fordi lagmann Erik Solem, i Eidsivating lagstol i 1945 i Haalandssaken påsto, at det er sikker norsk rett at de norske myndigheter må bøye seg for en lov, selv om den er folkerettsstridig.

Riksadv. Thommessen synes også å være av samme oppfatning som Solem. Han skrev i St. meld. nr. 64 s. 11:

«Under en krig må det kreves at enhver bøyer seg for loven og for vedtak som de lovlige myndigheter fatter i medhold av lovens». Hvormed Thommessen mener norsk lov og norske myndigheter.

Riksadv. Thommessens prosedyre i St. meld. nr. 64 går tydelig i det hele tatt ut på at norsk lov, selv anordningene som ble gitt av Eksilregjeringen i London, har forrang. Etter hans innlegg på side 5 er det nemlig ikke lett å forstå hva som ikke er «forrederi» d.v.s. når det gjelder et medlem av NS.

«Okkupanten har nok folkerettslig adgang til å fatte visse vedtak som retter seg mot (?) befolkningen i et besatt land, jfr. særlig land krigsreglementets art. 42 og art. 52, henholdsvis om okkupantens lov givningsmyndighet og rekvisisjonsmyndighet, og det er hevdet, men slett ikke ubestridt (?) at innbyggerne plikter å rette seg etter slike vedtak, at de altså i en viss utstrekning har en folkerettslig lydighetsplikt overfor okkupasjonsmakten. Derimot har okkupanten selvsagt ikke noe krav på at befolkningen skal begå forrederi.

Om det strafferettslige ansvar for bistand til fienden er det derfor her

Japanerne vil ikke ha bordeller for amerikanske tropper

80000 prostituerte kvinner i Japan
200 000 illegitime barn etter amerikanerne.

New York: Privat til «8. Mai».

Det har vakt en viss oppsikt i USA at Japans ledende kvinnesaks-kvinne, fru Tamaki Uyemura, som bl. a. er medlem av den japanske kommisjon for den offentlige sikkerhet, som har overoppsynet med politiet, har rettet en henvendelse til general Ridgways hustru med en brennende oppell om å forby amerikanske soldater og offiserer å besøke japanske bordeller.

Fru Uyemura, som nå er 62 år gammel, har fått sin utdannelse i USA og England. Hun er datter av en japansk metodist-prest og har selv forrettet ved en protestantisk kirke i Tokio. Siden 1938 har hun vært president for det japanske K.F.U.K. og siden 1947 vise-president i den internasjonale K.F.U.K.-organisasjon. Hun var den første japanske borger som fikk tillatelse til å reise utenlands etter Japans kapitulasjon i 1945.

Fru Uyemaras henvendelse kom i form av et åpent brev i Japans ledende kvinneblad «Fujin Koron» og fru- en beskyldte amerikanske soldater for å ødelegge moralen i Japan. Hun forteller i bladet at tusenvis av unge japanske kvinner sveimer om i gatene ved den amerikanske flybase i Tachikawa for å forsøke å bli kjent med amerikanere. Det finnes nå nærmere 80,000 prostituerte kvinner i Japan og tjener år om annet 200 millioner dollars på sin virksomhet. Da en amerikansk flyavdeling ble stasjonert i Iwakuni i fjor vår, strømmet det 3000 vakre unge japanerinner til byen. De brukte småbarn til å lede bekjentskaper med amerikanerne og barna fikk av dem 200 yen for hver soldat som «ble fanget inn». Fruen tilføyer at det nå finnes 200,000 illegitime barn etter amerikanerne i Japan.

Varig svekkede dommere og statsadvokater?

Av H. F. K.

Det var mange NS-folk som led av varig svekkede sjelsevner etter «frigjøringen». Nå leser vi at Sigurd Hoel uttaler om oversvekkeren professor Gabriel Langfeldt følgende: „Hvis det inntrykk skulle festne sig, at Knut Hamsuns varig svekkede sjelsevner i hvertfall var atskillig bedre enn professor Langfeldts usvekkede, så kunne det lett oppstå en varig svekket tillit til den slags undersøkelser».

Som jeg tidligere har fremholdt i 8. M. kan vi sitte ganske rolige med våre åndsevner og betrakte disse våre fhv. motstandere. De kommer langsomt til bevissthet. Hoel bedrev jo også en bok etter krigen, som han vel helst ville ha uskrevet. Det tyder hans siste bok på og hans opptreden nå. Nei det er ikke lenger god tone blant klikken å tenke dumt. Etter å ha røret og vaset, muligens svært opphisset av sin egen dårlige samvittighet, de fem lange okkupasjonsår begynner nå så smått den normale tilstand av trett refleksjon å melde seg.

Tenk om hr. professor Gabriel Langfeldt i 1945 hadde opptrådt mot den psykose, vanligvis kaldt massetoskeskap. Det hadde vært hans oppgave, utvilsomt! Men nei, dengang skulle også vitenskapen settes inn for å sverte oss. Han skrev lange artikler om at nesten

advokaten. Et storartet skriv.

Nå har Sigurd Hoel ordnet opp med den store psykiatrikker, hvem skal nå irde opp med dommere og statsadvokater? Jeg vil bare ontyde, at vi måtte ha grunn til å anta at disse må lide av varig svekket rettssans. Dette er selvsagt en ren subjektiv betraktning, og skulle således ikke rammes av straffeloven. Vi må jo ha lov til å mene, at det må være noe vesentlig iveien med jurister, som ikke kan forstå, at å dømme folk etter lover som gis tilbakevirkende kraft, er en forbrytelse. Da er man ikke i god tro, hvis de ikke kan få hr. Langfeldts uttalelse om at de lider av varig svekkede sjelsevner hvor rettssansen er berøvet dem ved massepsykose. Hvis de fremdeles ikke har gjenfunnet sin rettssans bør de få permisjon inntil videre.

Hva man leser om Harsem-saken kan bestyrke en i troen på at noen vesentlig bedring ikke har inntrådt hverken hos statsadvokaten eller dommeren. Men muligens kan det være avisene som har forfalsket referater ved tilføyelser og utelatelser så det er disse, som gir en dette forkjærte inntrykk. Dette er også rent subjektiv betraktning, som man straks vil forandre hvis man får bedre opplysninger. En kan ikke være forsiktig nok med å ta for-

Fangevokter Kåre Olsen fikk mentalt sammenbrudd

Kunne ikke møte i retten for å konfronteres med major Trygve Gran

Ukens største sensasjon i Harsemsaken må sikker være, at fangevokter Kåre Olsen nektet å møte i retten til konfrontasjon med major Trygve Gran. Kåre Olsen fikk simpelthen mentalt sammenbrudd.

Major Gran hadde nemlig påstått at det var en bokser med snabelnes som hadde sparket generalkonsul Hildisch i skrittet slik at han fikk dobbeltsidig brokk.

Major Gran har aldri påstått at vedkommende illgjerningsmann het Kåre Olsen, dette kunne først konstateres ved en konfrontasjon i retten, men dette ble det ikke noe av.

gjøringen Nygaardsvold som forrånkte Norge i 1940? Han tør ingen røre, for da ramler hele svindelen. De må først dø ut de ansvarlige for de uhyre lidelser som er påført titusener før sannheten kan komme fram. Demokratiet sørger alltid for at de store folkebedragerer får livsrom og dekorasjoner.

H. F. K.

Rens alle av politikkere ut av Stortinget

Finnes det flere Katyn-skoger?

Den amerikanske kongresskomite som foretar undersøkelser angående Katyn-tragedien, har besluttet å anbefale at resultatet av undersøkelsene forelegges for FN.

En av komiteens ledende menn, den republikanske representant Daniel J. Flood, uttaler at man har fått vitneutsagn som går ut på at det finnes ytterligere to Katyn-tragedier, en i nærheten av Charkow og en ved bunnen av Kvitsjøen. Man har bare funnet likene av 4,500 polske offiserer — mens skjebnen til 11,000 andre polske offiserer er ukjent. Det må antas at de er likvidert andre steder i Sovjet-Samveldet.

Voice of Amerika kringkaster sanger fra Sovjets konsentrasjonsleire

Voice of America begynte for noen dager siden å kringkaste sanger fra sovjetrusiske konsentrasjonsleire. Sangene er komponert av diktere og tonekunstnere som har sittet i årevis i de kommunistiske konsentrasjonsleire. Tallet på leire anslåes til over 200 og det hevdes at minst 15 millioner mennesker henleper en ubeskrivelig tilværelse der på grensen mellom liv og død. Sangene er smuglet ut av Sovjet-Samveldet av to flyktninger som tilbrakte 7 år i leirene. Sendingene

Vil Norges Bondelag oppheve diskrimineringen av de ekskluderte bønder?

Stor tilslutning til Forbundets møter på Rena og Tynset

Under stor tilslutning holdt Forbundet den 26. og 27. april møter på Rena og på Tynset.

Forbundssekretæren ga en utførlig redegjørelse for Forbundets virksomhet, mål og midler, hvoretter nestleder, bonde Anders Hafskjold, orienterte om forholdet til Norges Bondelag m. v. Orienteringen førte på begge steder til en omfattende og interessant diskusjon, som konkluderte i et håp om at Bondelagets landsmøte nå ville ta konsekvensen av de opplysninger som var brakt for dagen, og annullere de infamerende eksklusjons- og gjenopptakelsesbestemmelser som Norges Bondelag hadde innlått seg på i 1945. Med den energi som for tiden utfolles for å få de eks-

kluderte til å melde seg inn i Bondelaget igjen, og med den individuelle oppfatning som de enkelte lagsmedlemmer underhånden legger for dagen overfor de «utstøtte», måtte man gå ut fra at de lokale bygdelag uforvarende — slik det allerede er gjort på enkelte steder — ville la Bondelagets sentralstyre få kjenskap til stemningen, slik at det kunne skapes et reelt grunnlag for en utjevning av de bestående uoverensstemmelser. En gjeninnmelding så sant Norges Bondelag ikke foretok seg noe positivt for å oppheve diskrimineringen av dem som var blitt stengt ute på grunn av medlemskap i NS eller Bondesambandet, ble ansett som uantakelig.

Under ledelse av forbundssekretæren organisertes deretter Sør-Østerdal og Nord-Østerdal distriktslag av Forbundet, samtidig som det ble foretatt valg på distriktsformenn og kommunale tillitsmenn. Formann for Sør-Østerdal distrikt ble Per Nes, Rena, og for Nord-Østerdal Joh. A. Storing, Tynset.

Skrivemaskin

Er det noen som har en overflødig, brukt reiseskrivemaskin til salgs? Bill. mrk. «Tilleg nr. 153».

Det arbeides med en ny og dristig politisk linje for U. S. A.

En regner med at Eisenhower blir valgt — og at hans første regjeringshandling blir et positivt forslag til Europas Forente Stater

Det vil bli innledet samarbeide med antikommunistiske elementer, og en kan vente en gjennomgripende revisjon av innvandringslovene

Washington: Priva ttil 8. M.

Det var nok mat på llebu — men fangene ble sulteforet

Liste fra Bærum forsyningsnemnd viser at det var 91,000 kg. mat i leiren da de politiske fanger ble satt inn.

Som kjent har Harsem beskyldt myndighetene for at de sulteforet de politiske fanger som ble satt inn på llebu — det tidligere Grini. Fengselsstyret har forklart

Langfeldt i 1945 hadde opptrådt mot den psykose, vanligvis kaldt massetoskenskap. Det hadde vært hans oppgave i revisjonshistorie, dengang skulle også vitenskapen settes inn for å sverte oss. Han skrev lange artikler om at nesten alle NS-folk var undermålere og psykopater. Men nå lot Hoel turen komme til hr. Langfeldt. Man må være enig med hr. Langfeldt, at det ville vært bedre om Hoel var kommet med sine innvenninger noe tidligere. Ja unektelig helst dengang, da Hamsun skulle til pers. Men da holdt forfatteren på med sin hetz-bok, og hadde ikke tid til å bry seg med sin store kollega. Denne polemik er imidlertid god lesning for våre fhv. motstandere.

Men hvem var det som anmodet professor Langfeldt om å undersøke Hamsuns sjelsevner. Det ville være interessant å vite. Det var vel påtalemyndigheten. Hamsun refererer i sin siste bok et brev til Riks-

ferater ved tilføyelser og utelatelser så det er disse, som gir en dette forkjærte inntrykk. Dette er også rent subjektiv betraktning, som man straks vil forandre hvis man får bedre opplysninger. En kan ikke være forsiktig nok med å ta forbehold når en leser hvorledes domstolen tar på Harsem & Co. Bare englebarn blant rettsoppgjørs-aktorene — og skurker på vår side.

Hvor latterlig er ikke dherrer som innbilder seg, at vi har noen som helst tillid til deres rettsavgjørelser. Hvis disse prosesser drives for å dysse den tåpeligste del av jøssingene (de som intet har forstått eller lært) i søvn, kan det forstås. Men det er en dyr sove-

medisin, som skattyterne må betale. Nei vi kjenner dere alt for godt. Dere har drevet med juristiske vidunderpiller, dyre og verdiløse.

Hvorfor gikk dere ikke løs på overlege Scharffenberg som flere ganger har insinuert, at det var re-

Det vil bli innledet samarbeide med antikomunistiske elementer, og en kan vente en gjennomgripende revisjon av innvandringslovene

Washington, Priva ttil 8. M.

De siste ukers politiske utvikling i USA har tatt en vending, som etter erfaringer utenlandske diplomaters mening sterkt tyder på at amerikanerne gjennom sin folkeopinion utkrystalliserer en helt ny linje. EkspONENTEN for denne nye linje er general Eisenhower.

Amerikanerne føler instinktivt at muligheten for en tredjē verdenskrig foreligger og at denne krig nødvendigvis vil komme forholdsvis snart hvis den overhodet kommer. Russerne har nemlig etter amerikanernes mening valgt mellom å bli til forholdsvis snart eller utsette en vepnet konflikt minst i en menneskealder. Hvis det første alternativ blir valgt, føler amerikanerne det som en betryggelse å ha en president som er fagmann i forsvarsproblemer.

Amerikanerne ønsker ikke en gang til å gå inn i en krig — og gjennomleve krigen — med en statsledelse hvis avgjørelser dikteres dels av romantisk idealisme, dels av subjektivt, kasesmessig betonet hat. De opplysninger som er kommet fram siden krigens slutt om Roosevelts disposisjoner har etterhvert satt sinnene i kok i USA. Roosevelts tillitt til bolsjevikene og hans hat mot tyskerne kritiseres i dag i stadig sterkere grad. Man ønsker ingen gjentakelse av slike historiske feilgrep.

Eisenhower står for amerikanerne som en rolig og objektiv mann. Man vet at han — tross sin kamp mot tyskerne under den annen verdenskrig — har rakt hånden fram til forsoning. Man vet også at Eisenhower er i stann til å skjelne mellom det russiske folk og de bolsjevikiske makthavere.

Skal man noensinne ha noe håp om å tilintetgjøre bolsjevismen må man etter amerikanernes mening gjøre klart for befolkningen i Sovjet-Samveldet, at kampen ikke står mellom den vestlige verden og det russiske folk, men mellom friheten og slaveriet. Mange amerikanere fremhever i denne forbindelse forholdet til Jugoslavia som et skole-eksempel. Til tross for at Tito-styret er kommunistisk, er USA villig til å samarbeide med det, fordi den jugoslaviske regjering har brutt med Kremles terrorprinsipper.

Etter hva Deres korrespondent erfarer fins det i dag en ny «hjerne-trust» i USA som står bak Eisenhower-kampanjen. Denne hjerne-trust er i full gang med å utarbeide nye og dristige politiske linjer for det nye USA som vil dukke opp etter Eisenhowers seir — og at Eisenhower vil seire er man overbevist om i amerikanske politisk orienterte, objektive kretser. Hjerne-trustens fremste personligheter er den geniale industrileder Paul G. Hoffman og den konstruktive utenrikspolitiker John Foster Dulles. Hoffman har bl. a. gjort seg bemerket ved sin fantastiske ledelse av Studebaker-selskapet, som han på få år forvandlet fra et hensynkende til et blomstrende foretagende. Foster Dulles har innlagt seg fortjenester ved sin dyktige diplomatiske behandling av det japanske problem.

Noe av det første en Eisenhower-regjering vil gjøre, blir å fremlegge et positivt forslag til Europas Forente Stater etter helt nye, strømlinjeformede prinsipper. De nærmere enkeltheter er foreløbig ikke meddelt, og det sier seg selv at detaljene ikke foreligger, men det er kjent at man vil forsøke å få vesteuropeerne til å lage et statssamfunn som kan virke som en «uimotståelig magnet» på be-

folkningen i slike land som Polen, Tsjekkoslovakiet og dermed fremskynne de

uunngåelige folkereisninger i disse landene mot de nåværende forhatte kommunistiske regimer. Hjerne-trustens regner allerede i dag med at is man kan unngå krig, vil Europas Forente Stater være en kjensgjerning i 1954.

På vel underrettet hold opplyses i denne forbindelse at det nye styre i USA bevisst vil samarbeide med alle anti-kommunistiske elementer, ikke bare fordi disse elementer var de første som innså at det kommunistiske problem var det alt overskyggende, men

også fordi disse elementer var de første som etter den annen verdenskrig innså at Europa på en eller annen måte måtte bli en enhet.

Deres korrespondent bebudet for kort tid siden at man kunne vente en gjennomgripende revisjon av de amerikanske innvandringsbestemmelser. Tilhengerne av «den nye politikk» i USA er allerede i dag så sterke at enndog Trumans administrasjon har tatt opp spørsmålet om å stryke forbudet mot innvandringen av personer som har stått tilsluttet nasjonale europeiske bevegelser under den annen verdenskrig. I formen vil denne opphevelse også gjelde kommunistene, idet sekkebestemmelsen som kjent gjelder «personer som har stått tilsluttet totalitære partier». Men i realiteten vil man diskriminere mot kommunistene, men slippe de andre inn. Dette er bare en forholdsvis ubetydelig detalj i det nye bilde. Viktigere er at amerikanerne — i likhet med russerne — har innsett at man ikke kommer noen vei uten tyskerne. Alle- rede i dag er en sværm av tyske vitenskapsmenn og ingeniører beskjeftiget i USA. Man vet at «hjerne-trust» er av den oppfatning at de vesteuropeiske statene ville ha store fordeler av å trekke til seg tysk fagkunnskap.

Hva sjansene for en Eisenhower-seir angår peker man i objektive diplomatiske kretser på at Eisenhower ikke bare støttes av et flertal republikanere, men også av overordentlig mange demokrater, hvilket det siste primærvalget i Massachussets var et bevis for. Dette betyr at mange urvelgere ved presidentvalget til høsten vil vandre over fra demokratene til republikanerne hvis Eisenhower blir nominert til det republikanske partis kandidat. Dette forstår den republikanske partiledelse i stadig større utstrekning.

EISENHOWER.

Hvor er verdenspressens forargelse

Har den fått ordre om å holde munn?

Det ble stor ståhei i verdenspressen da Peron overtok Argentinas største og mest ansette blad, «La Prensa», og mange spalter ble skrevet om uhyret Peron, som kvalte det frie ord. Vi er forsåvidt enig i, at den største dumhet man gjør, er å forsøke å kneble pressen. Vi har selv fått føle det mere enn en gang og vi vil forsvare pressefriheten til siste kule.

Men det er merkelig nok få eller ingen som har noe å si, når kommunistene i Tsjekkoslovakiet har gitt det ansette blad «Lidove Noviny» nådestøtet. Dette blad, hvis tittel på norsk ville være «Folkets Nyheter», har hatt en god klang blandt alle dem som kjemper for sannhet og rett. — Dets redaktør, Ferdinand Peroutka, er nå kommet til USA og derfra slynger han sine anklager mot kommunistene. I bladets siste nummer, før kommunistenes rødegardister kom og tok det, skriver redaktøren: «Selv om dere kommunister nå tar bladet i besittelse, hva er det så dere tar? Bare tolv bokstaver i bladets tittel. Alt det andre tar vi med oss». Og nå kjemper han sin egen kamp for å omstyrte den voldsmakt som krenker det frie ord. Hver uke sender han gjennom Radio Free Europea sine mandende appeller til sine landsmenn og hans store drøm er engang å erobre bladet tilbake for å vekke folket til handling.

Men hvor er så verdenspressens forargelse over det som er skjedd? Vi har en bange anelse om at bak-

S om kjent har Harsem be-skyldt myndighetene for at de sulteforet de politiske fanger som ble satt inn på Hebu — det tidligere Grini.

Fengselsstyret har forklart at det ikke hadde sendt ut noen direktiver om nedsettelse av rasjonene, men det graverende var jo at myndighetene fylte fengsler og fangeleire uten å ha sørget for mat til fangene.

Ukens sensasjon nr. 2 i Harsemsaken ble da det fra forsyningsnemnda i Bærum ble fremlagt i retten en be-kreftet liste, oppsatt av Norges Røde Kors, datert Grini 10. 5. 1945, og undertegnet K. S. R. Wilhelmsen. — Fortegnelsen viste at Grini fangeleir var så beslått med matvarer, at myndighetens unnskyldning om «de hektiske dager» ikke står til troende. Leirens matvarelager utgjorde omlag 91,000 kg. god og variert proviant. Hvorfor stilte ikke myndighetene dette store matlager til fangenes rådighet?

Bibelen

kan komme til å få adskillige korrek-sjoner, selvom det heter med Pontopidan, at den hele skrift er innblest av Gud. En forskerekspedisjon har for kort tid siden ved den nordvestlige kyst av Det døde hav funnet viktige dokumenter fra Det gamle testamente. Formannen for Jerusalems amerikanske skole for orientalske studier, professor A. Detweiler, opplyser at det viktigste funn er et par tett sammenrullede bronseblader, som har en to meter lang tekst på hebraisk. Dessuten er det funnet bruddstykker av bibelske og andre tekster. Funnene er gjort på samme sted, hvor arkeologer i 1948 fant en kasse med pergamenter med den hebraiske tekst til Jesajas bok og andre bibelske manuskripter.

Nå gjelder det bare om, at disse manuskripter kan bli offentliggjort og at Bibelen kan nytte godt av det.

om at intet skal sies. Bladet hadde nemlig i Tsjekkoslovakiet's hårde tid for den annen verdenskrig tatt det standpunkt, at det måtte gjøres noe for den annen verdenskrig tatt det noen, som kalte redaktøren for en redhare og «tyskerredd». Han forsto imidlertid at en viktig sak kan ha 2 sider og ville en forsoning. Dette forhindret dog ikke at han gikk Hitlers erobringer imot og ble sendt i konsentrasjonsleir med hele sin stab og ble sittende der til krigens slutt. — Altså: først Gestapo og siden GPU. Men — det er lenge siden og nå sitter han uten avis i USA fordi han talte Roma midt imot uten å spørre, hvem Roma var i hvert enkelt til-

tilstrekkelig å fremheve at troskapsplikten mot fedrelandet også under en okkupasjon er det primære, og at bistandshandlinger foretatt under en okkupasjon i krigstid rammes av § 86 forutsatt at de øvrige straffbarhetsbetingelser (vel ment medlemskap i NS og medlemmers deltakelse i administrasjonen?) er tilstede.

En annen sak er det at det strafferettslige ansvar i noen grad kan bli avhengig av om okkupasjonen nytter sin rekvisisjonsrett. Den omstendighet at en handling kunne ha vært pålagt i medhold av art. 52, gjør ikke uten videre handlingen straffri dersom den er utført helt frivillig uten at okkupasjonen har benyttet seg av sin adgang til å rekvirere.

Som man ser doserer riksadvokaten en ganske annen teori enn de mange folkerettslærde, som vi foran har gjengitt.

Om forvaltningsorganene i okkupasjonstid skrev prof. Castberg i «Norge under okkupasjonen» s. 32: «Okkupasjons-situasjonen er i Haagerreglementets art. 43 karakterisert på den måte at «den lovmessige makt faktisk er gått over til den som har besatt området». Okkupasjonen kan innsette nye organer for den høyeste forvaltning innen det besatte område (jfr. de kommissariske statsråder og Quislings februarregjering) (tilf. her.)

Han kan la de eksisterende forvaltningsorganer fortsette å fungere, eller han kan erstatte dem med sine egne organer, i den utstrekning det kan ansees nødvendig til varetagelse av okkupasjons militære interesser innen det okkuperte område.

Av den militære nødvendighet betinges regelmessig suspensjon av de politiske statsembetsmenn som i det besatte område innehar ledelsen av sentralforvaltningen, d.v.s. ledelsen av ministeriene og av provinsforvaltningen, samt replasering av disse embetsmenn med okkupasjonsmaktens embetsmenn, jfr Heyland: «Occupatio bellica», — Strupps «Wörterbuch des Völkerrechtes» II—1925 s. 162.

I «der Führers Erlass» av 24. 4. 1940 heter det da også om utøvel-

sen av regjeringsmyndigheten i Norge § 1:

«De besatte norske områder underordnes Reichskommissar for de besatte norske områder. Hans sete er i Oslo. Rikskommisaren varetar riksinteressene og utøver den øverste regjeringsmyndighet på det sivile område». Og § 3 bestemmer om de gjeldende lover: «Den hittil gjeldende rett forblir i kraft, forsåvidt den er forenlig med besettelsen».

Men, sier «Erlas»: «Rikskommisaren kan ved forordning fastsette ny rett».

Dette er ikke i strid med Haagerreglementet fastslår prof. Castberg s. 28 i nevnte verk. Han sier på s. 51 i forbindelse med Haagerreglementets art. 45 at:

«Under okkupasjon i krig kan det ikke betraktes som folkerettsstridig at okkupasjonsmakten innsetter sine egne organer i spissen for de viktigere forvaltningsgrener i det okkuperte landområde, til avløsning av de regulære myndigheter».

Prof. Castberg redegjør for den belgiske sentraladministrasjon under verdenskrig I, hvor en generalguvernør hadde den utøvende makt med ministerier under ledelse av tyskere, med tyske provinsguvernører og presidenter for siviladministrasjonen. Deretter sier han:

«En slik overtakelse av ledelsen i sentraladministrasjonen og i de lokale forvaltningsområder ville okkupasjonsmakten kunne gjennomføre også hos oss, uten derved å behøve å komme i strid med de folkerettslige regler om okkupasjon under krig».

Selv om de underordnede organer også fortsatte sin virksomhet i Belgia den gang, er det gitt at tyske sjefer i den sivile administrasjon må bety ganske andre hårde betingelser enn de som en okkupasjonsforvaltning av landets egne borgere vil være istann til å yte land og folk.

Med begrepet å «yte fienden bistand», menes forbud mot å bistå en fiende ved et fiendtlig angrep på vårt folk. Det er ikke meningen å forby landets borgere å avverge et angrep på landets verdier ved råd eller dåd.